

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Marta Komašková

Název práce: Smysl aparátu zajetí: G. Deleuze a M. Foucault o vztahu války a společnosti

Vedl: Martin Švantner, PhD

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Cíl práce, je dle mého soudu dvojitý: **první**, který se nepodařilo dotáhnout v závěru (s. 47) do uspokojivého konce, spadající pod žánr obecné teorie sociálních věd, je přesnější, shrnující a pečlivé vysvětlení důsledků pojednávaných koncepcí pro obecnou sociální ontologii.

S tímto se však pojí ještě další dva aspekty: první je formální – samotný text práce, sice tuto snahu proklamuje, ale nedaří se jej pregnantně vyjádřit; druhý problém, je spíše otázka nakolik něco takového lze vůbec učinit, když texty tematizovaných autorů se něčemu takovému (jako obecná sociální ontologie) bytostně vzpouzejí.

Možnou cestou z tohoto dilematu by snad bylo věrnější následování – místy poněkud schematicky působícího – přístupu M. De Landy. Je třeba dodat, že (pochopitelně) takový velký cíl je příliš na „malou“ bakalářskou práci, přesto by byl skrze jistou redukci témat v omezené míře možný.

Druhým, konkrétnějším cílem, který se částečně naplnit podařilo, je porovnání vybraných témat z textů G. Deleuze a F. Guattariho věnovaných pojmu války. Je třeba říci, že se jedná o poměrně náročné téma, které se – pro svoji komplexnost a netriviální tematickou svázanost s dalšími badatelskými oblastmi neobejde bez exkursů do řady dalších, dílčích koncepcí: jak těch, které jsou předmětem reflexe pojednávaných autorů (jako „moc“, „politika“, „kapitalismus“, „válka“ a „mír“), tak teoretických koncepcí, kterými se tyto pojmy uchopují a analyzují („nomádství“, „hladké a rýhované“, „válečný stroj“, „archeologie a genealogie“).

Jako vedoucí bych dodal, že oproti původní verzi práce je znát podstatný pokrok, nicméně mám k textu stále řadu výhrad.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Obsahem textu je snaha o poměrně detailní rozbor zkoumaných textů a pokus o jejich srovnání, které v závěrečném kapitole působí místy přesvědčivě a autorka v něm prokazuje evidentní interpretační a analytické schopnosti: adekvátně porovnává hodnocení Clausewitze, pojetí vztahu moci, kapitalismu a války mezi pojednávanými autory; debatu rámuje vhodnou sekundární literaturou (zejm. oceňuji výběr G. Lamberta a P. Rabinowa a H. Dreyfuse).

Místy text však působí – zejména v porovnání s povedenými pasážemi – příliš školsky, např. s. 34, kde autorka píše: „[...] nejedná se jen o cetrální moc státu. Tu Foucault právě zpochybňuje.“ Bylo by lépe přesněji říci co a jak Foucault kritizuje, analyzuje – než se omezit na kusé vyjádření o „zpochybňování“. Centrální moc je pro Foucaulta, „šťastného pozitivistu“ fakt, který je třeba zkoumat a popsat historicko-sociální podmínky jeho utváření, není cílem jej „zpochybňovat“. Je třeba dodat, že na jiných místech, kde autorka takřka slovo od slova Foucaulta následuje, se podobných stylistických/metodologických lapsů nedopouští.

Mnohem hůře – podle mého názoru – působí, opět v kontrastu k pronikavějším částem textu, jistá zkratkovitost, která má místy až podobu (domnívám se, že nezáměrné) karikatury. Např. na s. 35 by se zdálo, že nutně každá psychiatrie či darwinismus je „fašistickou pseudovědou“. Foucault nic takového neříká. Jak autorka jinde správně uvádí, Foucault popisuje produktivní vztah moci a vědění a analyzuje za jakých podmínek a okolností do sebe sociální vědy inkorporují přírodovědecké perspektivy a jak se *mohou* proměnit ve fašizující způsoby vědění a výkonu moci.

Také pozor na příliš kauzalistické vysvětlování Foucaultových analýz: je pravda, že „revoluční myšlenka národa poskytuje nový referenční rámec“ pro utváření diskursu nacionalismu a rasismu, ale ne, že k němu nutně vede – pro Foucaulta nemají tyto referenční rámce nikdy pouze jednosměrnou hierarchii výpovědí.

Podobné problémy shledávám i v interpretaci *Tisíce plošin*. Na jedné straně práce obsahuje zasvěcené komentáře k tomuto textu - velmi opět oceňuji některé nenápadné, ale zajímavé a podnětné aluze (například na Schengenský prostor jako příklad „přivlastnění“ hladkého prostoru nomádů státním aparátem) – na straně druhé je text místy příliš žargonovitý. Jinými slovy, pro čtenáře je vcelku zřejmé, kde autorka původnímu textu porozuměla „hlouběji“ a kde mechanicky parafrázuje. Nejviditelnější je to v místech, kde se na jedné straně objevují silná – a je třeba říci, že pro tuto fázi Deleuzova myšlení zcela typická - prohlášení (jako „globální kapitalismus je ekonomickým typem obecné axiomatiky“), a na straně druhé velmi vágní výroky jako např. „[k]apitalismus a stát **bývají** někdy ve vztahu války“ (s. 22; tučné MŠ). Pokud autorka věnuje celý regiment parafrází o tom, proč stát a kapitalismus tvoří součinnou jednotu, mělo by se vysvětlit i proč se taková jednotu rozrušuje či rozpadá: proč *bývají* ve válce a proč *nejsou*, nebo proč a jak se *stávají* vztahem války.

Na straně 26 citelně chybí dílčí závěr.

Na s. 33 se objevuje poněkud „přimontovaná“ pasáž z Deleuzova *Foucaulta*. Bylo by myslím vhodnější spojit ji s úvodními odstavci k Foucaultově obecně badatelském přístupu. Navíc jde o komentář k *Archeologii vědění* – mnohem podstatnější analýzy vhodné k autorčině vlastní analýze jsou hned v kapitole další („Od archívu k diagramu“). V tomto případě by si práce zasloužila pečlivější práci s Deleuzovou interpretací Foucaultova myšlení.

V textu je tak místy znát – opět oproti chvályhodně napsaným částem – jistá fragmentárnost a tematická nedotaženost.

Snažil jsem se – neúspěšně – autorku odradit od zařazení závěrečného slovníku pojmů – je podle mého názoru nefunkční (v případě Deleuze a Guattariho v podstatě jen opakuje jejich text – a je třeba říci, že jakýsi „slovník“ na konci *Tisíce plošin* rozhodně není výkladovým slovníkem), navíc chybí řada podstatných pojmů („rovina konsistence“, „výpověď“) a hesla nejsou abecedně řazena.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Stylistika autorky oproti původnímu textu značně pokročila, avšak místy je stále nepřehledná (s. 25); text by měl být lépe členěn a byla by třeba důkladnější práce na provázanosti vět a odstavců (viz např. s. 17 „Tvrdí: ...“). Práce obsahuje řadu překlepů, v relativně únosné míře (s. 8; 28; 47 ad.; s. 11 a jinde chybí čárky). Nejednotné je formátování blokových citací; v některých větách chybí sloveso (s. 37). Závěrečný soupis zdrojů je formálně nejednotný a není úplný, stejně tak i v textu.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Viz výše. Práci i přes výhrady považuji za obhajitelnou. Velmi oceňuji autorčinu snahu se vyrovnat s nestandardním a komplikovaným teoretickým slovníkem a její vlastní tvůrčí práci v provedeném srovnání.

5. **OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ** (*jedna až tři*):

-

6. **NAVRHOVANÁ ZNÁMKA** (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*): velmi dobře – dobře (podle průběhu obhajoby)

Datum: 9. 5. 2022

Podpis: